

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/55/2008

OCENY POLITYKI ZAGRANICZNEJ RZĄDU DONALDA TUSKA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

Biorąc pod uwagę ostatnie osiemnaście lat polityka zagraniczna nigdy wcześniej nie była na taką skalę przedmiotem wewnętrznych sporów politycznych. Jeszcze do niedawna w społecznym odbiorze mogła uchodzić za jedną z nielicznych sfer życia politycznego, w której między najważniejszymi siłami politycznymi w kraju panowała zgoda. Dotyczyła ona przede wszystkim podstawowych celów, jakimi było zacieśnienie sojuszu ze Stanami Zjednoczonymi, wejście do NATO, a potem UE, ale także – poza nielicznymi wyjątkami – metod i stylu uprawiania polityki zagranicznej. W ostatnich latach możemy natomiast obserwować, jak sprawy międzynarodowe utraciły swój ponadpartyjny status i stały się jednym z pól rywalizacji między politycznymi konkurentami na krajowym podwórku. Temu „uwewnętrznieniu” polityki zagranicznej z jednej strony sprzyjało, dość paradoksalnie, osiągnięcie dotychczasowych celów (wejście do NATO i UE) i tym samym utrata tych jednoznacznych wyznaczników polityki międzynarodowej. Z drugiej strony pojawiły się wydarzenia i zjawiska polityczne postrzegane przez opinię publiczną jako kontrowersyjne, co do oceny których politycy mogli zacząć się różnić. Do tego typu zjawisk można zaliczyć udział polskich żołnierzy w misjach wojskowych w Iraku i Afganistanie, nowe elementy w polityce zagranicznej Niemiec (czego przykładem jest projekt Gazociągu Północnego), przekształcenia i decyzje dotyczące przyszłości UE, nieustanne kłopoty w stosunkach z Rosją (np. sprawa embarga na mięso) czy ostatnio – kwestia umieszczenia w naszym kraju elementów amerykańskiego systemu tarczy antyrakietowej. Dyskusję wokół spraw międzynarodowych i kierunków polskiej polityki zagranicznej dodatkowo podsyca istniejący obecnie układ sił na scenie politycznej i zacięta rywalizacja między najsilniejszymi ugrupowaniami PO i PiS. Do tego wszystkiego dochodzą spory kompetencyjne między prezydentem i rządem.

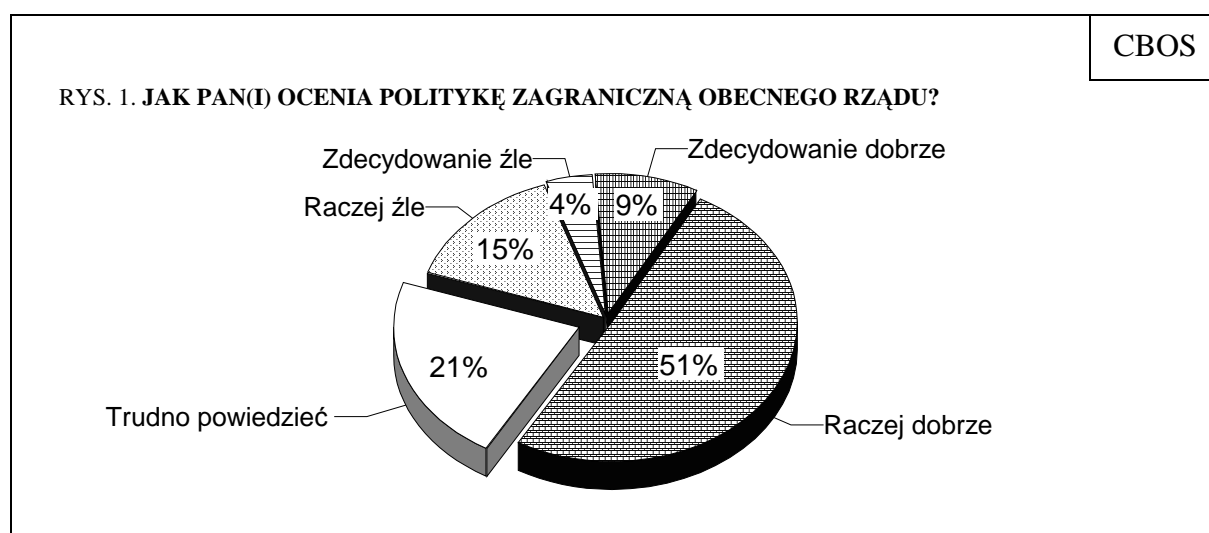
W ostatnim sondażu¹ zapytaliśmy Polaków o ocenę polityki zagranicznej rządu Donalda Tuska. Interesowało nas, jak jest ona odbierana na tle działań i dokonań poprzedniego gabinetu. Poprosiliśmy też Polaków o ocenę stosunków naszego kraju

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (214) zrealizowano w dniach 7–10 marca 2008 roku na liczącej 1205 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

z najbliższymi sojusznikami i partnerami oraz przewidywania w tym zakresie. Korzystając z okazji zapytaliśmy również o opinie na temat ważnych wydarzeń na arenie międzynarodowej – ogłoszenia niepodległości przez Kosowo i zmiany władzy na Kremlu.

OPINIE O POLITYCE ZAGRANICZNEJ RZĄDU

Zdecydowana większość badanych z aprobatą odnosi się do polityki zagranicznej, jaką prowadzi rząd Donalda Tuska. Trzy piąte (60%) pozytywnie ocenia działania obecnego gabinetu w tej dziedzinie, a tylko niespełna jedna piąta (19%) wystawia rządowi noty negatywne. Dość duża jednak grupa ankietowanych (21%) nie ma zdania w tej kwestii.

Politykę zagraniczną rządu Donalda Tuska stosunkowo najlepiej oceniają najmłodszy badani (w wieku 18–24 lata), mieszkańcy wielkich aglomeracji, osoby legitymujące się wyższym wykształceniem oraz, co się z tym wiąże, respondenci o raczej wysokim statusie społeczno-materialnym – deklarujący wysokie dochody *per capita* i dobrze oceniający własne warunki materialne. Spośród grup społeczno-zawodowych najlepsze zdanie o polityce zagranicznej rządu mają pracownicy umysłowi niższego szczebla, fizyczno-umysłowi, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, a także uczniowie i studenci.

Z kolei relatywnie najbardziej krytyczni w ocenie polityki zagranicznej obecnego gabinetu są najstarsi badani (powyżej 65 roku życia) oraz osoby w wieku 35–44 lata, respondenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym, najmniej zarabiający i negatywnie oceniający własne warunki materialne. We wszystkich tych grupach poziom krytycznych

opinii jest jednak tylko nieznacznie wyższy niż przeciętnie w całej populacji. Wyjątek stanowią jedynie rolnicy, którzy w tej dziedzinie wystawiają rządowi tyle samo ocen dobrych, co złych. W pozostałych grupach pozytywne opinie o polityce zagranicznej zdecydowanie przeważają.

Jednym z czynników wyraźnie sprzyjających korzystnym ocenom polityki zagranicznej rządu jest wyższy poziom wykształcenia. O ile ponad trzy czwarte badanych legitymujących się wyższym wykształceniem (76%) wyraża pozytywne opinie o kierunku polityki zagranicznej i dokonaniach urzędującego gabinetu, o tyle wśród osób z wykształceniem podstawowym odsetek ten jest wyraźnie mniejszy (49%). Nie oznacza to jednak, że osoby słabiej wykształcone są bardziej krytyczne w ocenie dotychczasowych dokonań rządu w sferze polityki zagranicznej. Niższy poziom aprobaty idzie bowiem w parze nie z większym krytycyzmem badanych, ale – o czym świadczy malejący wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia odsetek wskazań „trudno powiedzieć” – z mniejszą orientacją w tej dziedzinie i trudnościami w jej ocenie.

Czynnikami wyraźnie różnicującymi opinie badanych w tej kwestii są także stosunek do praktyk religijnych, deklarowane poglądy polityczne, a zwłaszcza sympatie partyjne.

Osoby głęboko religijne, praktykujące kilka razy w tygodniu z wyraźnie mniejszą aprobatą odnoszą się do polityki zagranicznej urzędującego gabinetu i są wobec niej krytyczne częściej niż badani niepraktykujący bądź uczestniczący w praktykach religijnych jedynie sporadycznie. Podobnie, politykę zagraniczną rządu Donalda Tuska częściej postrzegają pozytywnie osoby identyfikujące się z lewicą (74%) niż deklarujące poglądy centrowe (67%) czy prawicowe (61%).

W elektoratach partyjnych zdecydowanie najlepiej politykę zagraniczną rządu oceniają zwolennicy PO. Pozytywne noty wyraźnie dominują też wśród wyborców LiD. Polityka ta budzi znacznie więcej kontrowersji wśród zwolenników współrządzącego PSL, niemniej jednak i ten elektorat w większości wypowiada się o niej z aprobatą, a o ponad połowę mniejsza grupa ocenia ją negatywnie. Podzieleni w swych opiniach są natomiast zwolennicy PiS – prawie tyle samo dobrze ocenia politykę zagraniczną obecnego rządu, co wystawia noty negatywne.

Tabela 1

Jak Pan(i) ocenia politykę zagraniczną obecnego rządu?	Potencjalne elektoraty partii politycznych			
	LiD*	PO	PSL*	PiS
	w procentach			
Dobrze	75	84	59	43
Źle	13	8	23	40
Trudno powiedzieć	12	8	18	17

* Dane dotyczące tych partii należy traktować jako przybliżone ze względu na niewielką liczebność ich zwolenników w badanej próbie

Jednak w zdecydowanie najbardziej wyraźny sposób opinie badanych w tej kwestii różnicuje stosunek do gabinetu Donalda Tuska. Aż cztery piąte zwolenników rządu z aprobatą odnosi się do jego polityki zagranicznej. Wśród przeciwników urzędującego gabinetu odsetek dobrych ocen nie przekracza jednej trzeciej, a najliczniejszą grupę stanowią osoby negatywnie oceniające poczynania rządu w tej sferze.

Tabela 2

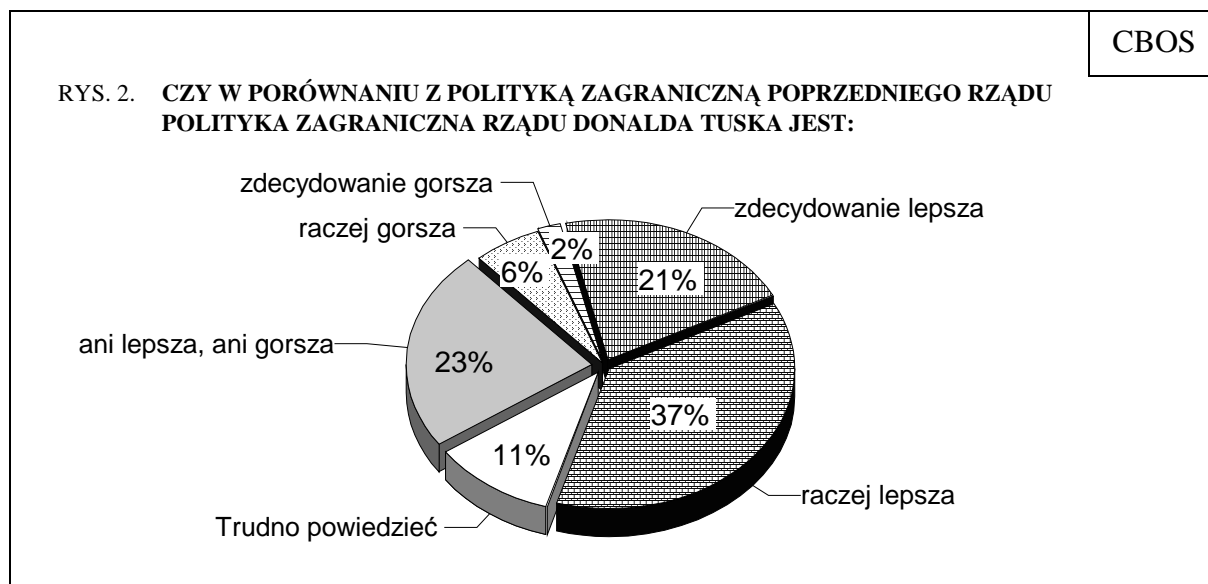
Jak Pan(i) ocenia politykę zagraniczną obecnego rządu?	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	przeciwnicy	obojętni	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Dobrze	81	31	42	23
Źle	8	50	18	10
Trudno powiedzieć	11	19	40	68

O tym, w jakim stopniu opinie o polityce zagranicznej, ale i zdolność do jej oceny zależą od sympatii politycznych, dobitnie przekonuje bardzo duży odsetek deklaracji „trudno powiedzieć” wśród osób niemających określonego stosunku do rządu. Widać więc, w jakiej mierze oceny dotyczące tej polityki są kwestią zaufania do sił politycznych, które ją realizują, i jak dalece społeczeństwo jest w swej wiedzy i interpretacji różnych wydarzeń zdane na polityków.

POLITYKA ZAGRANICZNA RZĄDU DONALDA TUSKA NA TLE POPRZEDNIKÓW

Na korzystny obraz polityki zagranicznej obecnego rządu niewątpliwie „pracuje” także porównanie z dokonaniem poprzedniego rządu, a zwłaszcza, jak się wydaje, stylem jej uprawiania. Blisko trzy piąte ankietowanych (58%) jest przekonanych, że polityka zagraniczna obecnego rządu jest lepsza od prowadzonej przez gabinet Jarosława

Kaczyńskiego. Niespełna jedna czwarta badanych (23%) uważa, że jest ona porównywalna z polityką poprzedniego rządu. Tylko co dwunasty respondent (8%) jest zdania, że polityka zagraniczna rządu Jarosława Kaczyńskiego przynosiła lepsze efekty i była lepsza od tej, jaką prowadzi obecny gabinet.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że punktem odniesienia dla urzędującego gabinetu jest rząd poprzedni, wyjątkowo nisko oceniany za swą działalność na polu polityki zagranicznej. W tej dziedzinie również negatywnych ocen jak rząd Jarosława Kaczyńskiego nie zbierał w trakcie swego urzędowania żaden z wcześniejszych gabinetów.

Tabela 3

Dziedzina działalności rządu	Ocena	Wskazania respondentów według terminów badań															
		'98		'99		'00		'01		'02	'03	'04	'05	'07			
		I	X	II	IX	II	XII	I	VII	V	II	III	X	II	IX		
		dotyczące rządów															
Jerzego Buzka										Leszka Millera				Marka Belki		Jarosława Kaczyńskiego	
w procentach																	
Polityka zagraniczna	Dobra	35	47	45	44	38	34	41	31	37	34	21	23	16	21		
	Dostateczna	25	23	27	27	35	35	32	37	32	33	39	38	32	29		
	Niedostateczna	7	7	10	13	14	14	11	17	12	14	21	15	35	38		
	Trudno powiedzieć	33	23	17	16	13	17	15	15	19	19	19	23	17	13		

Przekonanie, że polityka zagraniczna obecnego rządu jest lepsza od prowadzonej przez poprzedni gabinet, przeważa we wszystkich grupach wyróżnionych ze względu na cechy społeczno-demograficzne badanych. Opinie w tej kwestii najsilniej różnicują sympatie partyjne oraz zgeneralizowane nastawienie do obecnego rządu. O tym, że jego polityka zagraniczna jest lepsza od tej, którą prowadził poprzedni gabinet, przekonanych jest aż cztery piąte zwolenników rządu. Osoby niechętne ekipie Donalda Tuska, choć w dużej mierze podzielone w swych opiniach, skłaniają się raczej ku tezie przeciwnej – więcej sympatyków ma tu polityka prowadzona przez poprzedni rząd.

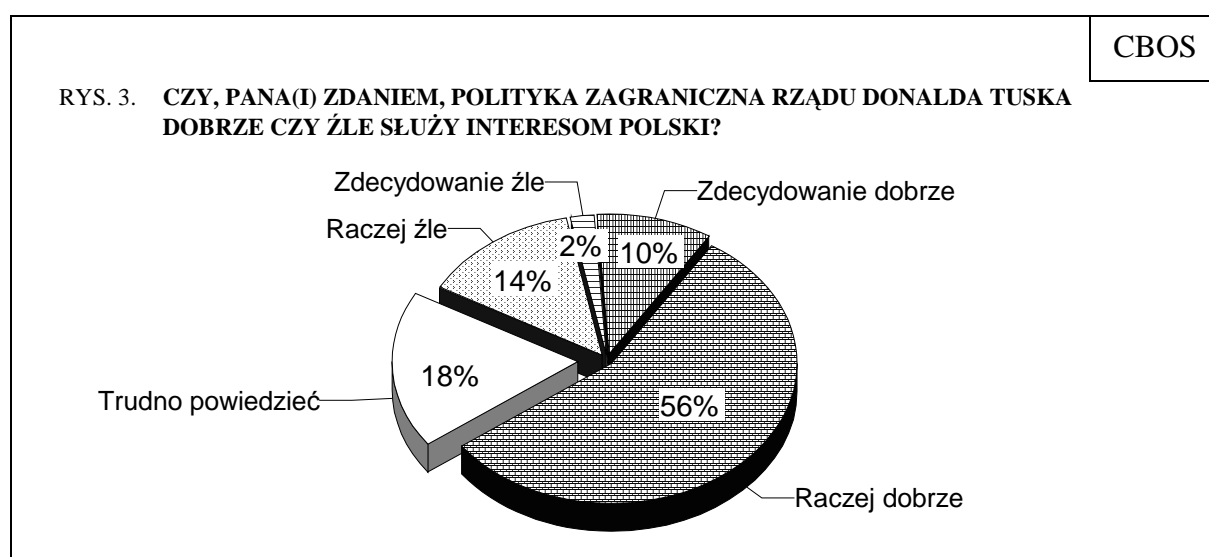
Tabela 4

Czy w porównaniu z polityką zagraniczną poprzedniego rządu polityka zagraniczna rządu Donalda Tuska jest:	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	przeciwnicy	obojętni	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– lepsza	80	22	42	29
– ani lepsza, ani gorsza	14	38	34	22
– gorsza	1	32	5	8
Trudno powiedzieć	5	8	19	41

Przewaga polityki zagranicznej rządu Donalda Tuska nad realizowaną przez poprzedni gabinet najsilniej akcentowana jest w elektoracie głównego z rządzących ugrupowań (aż 90% zwolenników PO uważa ją za lepszą od prowadzonej przez poprzedników) oraz wśród zadeklarowanych zwolenników LiD (odpowiednio 81% wskazań), w znacznie mniejszym stopniu w elektoracie drugiego z koalicjantów – PSL. Nieco ponad połowa potencjalnych wyborców tej partii uznaje politykę zagraniczną rządu Donalda Tuska za lepszą od tej, którą prowadził poprzedni gabinet (53%); zdaniem prawie jednej piątej nie jest ona ani lepsza, ani gorsza, a w opinii równie licznej grupy zwolenników PSL – ustępuje polityce prowadzonej przez rząd Jarosława Kaczyńskiego. Polityka poprzedniego rządu ma relatywnie najwięcej zwolenników, co zrozumiałe, w elektoracie PiS (31%), niemniej także wśród zadeklarowanych wyborców tej partii nieco liczniejszą grupę stanowią osoby, które obecną politykę traktują na równi z prowadzoną przez poprzedni gabinet (38%), a prawie co czwarty (23%) – lepiej pod tym względem ocenia rząd Donalda Tuska niż Jarosława Kaczyńskiego.

STOSUNKI Z SOJUSZNIKAMI I SĄSIADAMI

Jedną z widocznych, szczególnie dla partnerów zagranicznych, różnic między poprzednim i obecnym rządem jest zmiana stylu uprawiania polityki zagranicznej – rezygnacja z konfrontacyjnego i twardego formułowania własnych celów na rzecz dialogu. Już na początku działalności obecnego gabinetu podejście to postrzegane było przez prawicową opozycję, w tym głównie polityków PiS, jako zapowiedź słabości, nadmiernej skłonności do ustępstw i oddawania przez Polskę pola, a w sumie – niedostatecznej determinacji, jeśli chodzi o obronę polskich interesów i dbałość o nie.

Na podstawie deklaracji ankietowanych można stwierdzić, że prowadzona przez rząd Donalda Tuska polityka zagraniczna nie wzbudza u Polaków obaw. Dwie trzecie (66%) uważa, że dobrze służy ona polskim interesom, a tylko mniej więcej co szósty (16%) sądzi, że jest niekorzystna z punktu widzenia interesów kraju.

Dobrze odbierane są także dotychczasowe działania rządu, jeśli chodzi o relacje z najważniejszymi dla Polski partnerami. Wśród badanych dominuje przekonanie, że polityka obecnego gabinetu przyczynia się do poprawy stosunków zarówno z Rosją, Niemcami, jak i Ukrainą oraz Stanami Zjednoczonymi. Znacznie mniej respondentów nie dostrzega i nie przewiduje większych zmian w dotychczasowych relacjach z tymi krajami. Do nielicznych należą osoby, które są zdania, że polityka gabinetu Donalda Tuska może prowadzić do pogorszenia stosunków z którymś z tych ważnych dla Polski partnerów.

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, polityka rządu Donalda Tuska przyczynia się do poprawy czy pogorszenia stosunków:	Przyczynia się do poprawy	Nie przyczynia się ani do poprawy, ani do pogorszenia	Przyczynia się do pogorszenia	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– z Rosją	61	19	7	13
– z Niemcami	56	23	5	16
– z Ukrainą	52	24	6	19
– ze Stanami Zjednoczonymi	49	26	6	19

Efekty dotychczasowej polityki rządu najbardziej doceniane są w, skądinąd najbardziej zawikłanych i trudnych, relacjach z Rosją. Aż 61% badanych uważa, że polityka rządu Donalda Tuska przyczynia się do poprawy stosunków z naszym największym wschodnim sąsiadem. Z pewnością należałoby tu przypomnieć wysiłki obecnego gabinetu na rzecz zniesienia embarga na mięso. Pewne znaczenie w tym względzie mogła też mieć stosunkowo niedawna i nagłośniona w mediach wizyta Donalda Tuska na Kremlu.

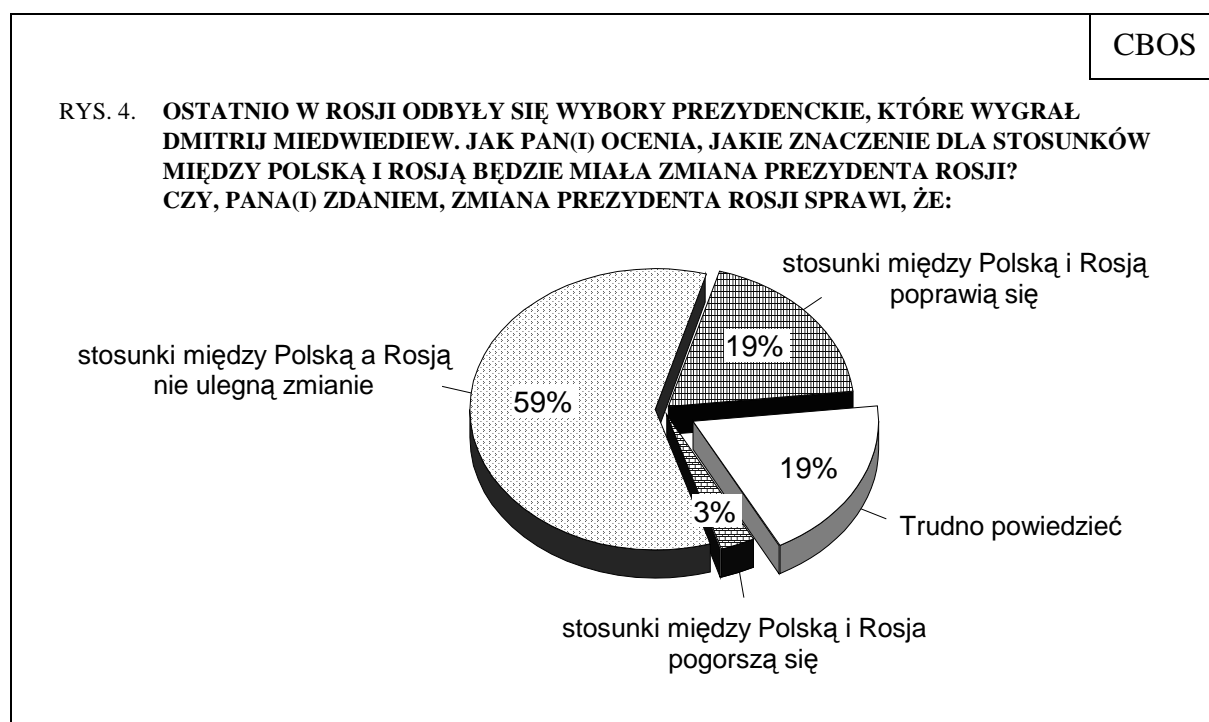
Ponad połowa ankietowanych (56%) dostrzega zmianę na lepsze relacji z Niemcami, być może dlatego, że partner ten nie jest postrzegany jako aż tak trudny jak Rosja, a może też dlatego, że w tym zakresie nie widać dotąd spektakularnych sukcesów.

Połowa Polaków (52%) jest zdania, że polityka rządu Donalda Tuska przyczynia się do poprawy relacji polsko-ukraińskich, jedynie nieliczni (6%) wyrażają przeciwną opinię. W przededniu wizyty Donalda Tuska w USA również połowa Polaków (49%) uważała, że polityka obecnego rządu przyczynia się do poprawy stosunków z tym państwem, a tylko 6% sądziło, że prowadzi do ich pogorszenia.

POLACY O WYDARZENIACH MIĘDZYNARODOWYCH: ZMIANA PREZYDENTA W ROSJI I UZNANIE NIEPODLEGŁOŚCI KOSOWA

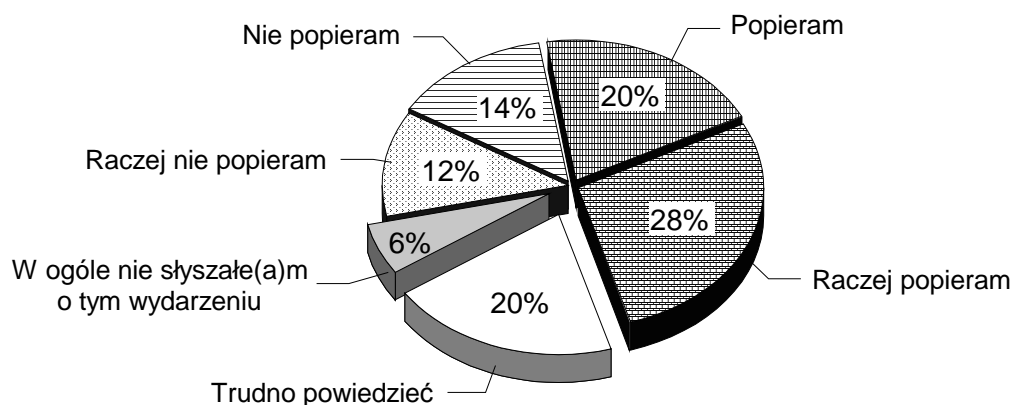
Niedawne wybory prezydenckie w Rosji, których wynik od wielu miesięcy był dla opinii międzynarodowej przesądzony, wywołały liczne spekulacje, czy i jak zmiana na stanowisku prezydenta może wpłynąć na sytuację w Rosji i jej politykę światową. Jeśli chodzi o ten aspekt polityki międzynarodowej i relacje naszego kraju z Rosją, można powiedzieć, że Polacy nie wiążą większych nadziei z osobą nowego prezydenta. Ponad połowa (59%) nie spodziewa się po objęciu urzędu przez Dmitrija Miedwiediewa jakiegóż wyraźnej zmiany

kursu polityki zagranicznej Rosji wobec Polski i sądzi, że dla stosunków polsko-rosyjskich nie będzie to miało większego znaczenia. Co piąty respondent (19%) uważa jednak, że zmiana na stanowisku prezydenta Rosji stanowi szansę poprawy relacji z tym krajem; do nielicznych natomiast należą ci, którzy upatrywaliby w następcy Władimira Putina trudniejszego czy bardziej nieprzychylnego Polsce partnera.

Po wydarzeniach w Kosowie, w których zostało rannych 46 polskich policjantów, także wydarzenia w tym rejonie świata przykuwają uwagę i budzą obawy wielu Polaków. Według własnych deklaracji, tylko nieliczni ankietowani (6%) w ogóle nie słyszeli o uznaniu przez Polskę niepodległości Kosowa. Polacy nie są jednak do końca jednomyślni co do tego, jakie powinno być stanowisko polskiego rządu w tej sprawie. Wprawdzie wśród badanych dość wyraźnie przeważają ci, którzy popierają decyzję rządu o uznaniu niepodległości tej zarządzanej od ośmiu lat przez ONZ prowincji Serbii (48%), jednak relatywnie sporą grupę (26%) stanowią osoby niepopierające tej decyzji. Jedna piąta ankietowanych (20%) nie ma jednoznacznego stanowiska w tej sprawie.

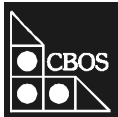
RYS. 5. NIEDAWNO POLSKI RZĄD, PODOBNIIE JAK RZĄDY WIĘKSZOŚCI PAŃSTW UE, PODJĄŁ DECYZJĘ O UZNANIU NIEPODLEGŁOŚCI KOSOWA, REGIONU NALEŻĄCEGO DO SERBII, CHOĆ ZAMIESZKAŁEGO GŁÓWNIIE PRZEZ OSOBY NARODOWOŚCI ALBAŃSKIEJ. CZY POPIERA PAN(I) DECYZJĘ O UZNANIU NIEPODLEGŁOŚCI KOSOWA CZY TEŻ NIE?

Po okresie rządów PiS i płynącej z wielu źródeł krytyce stylu prowadzenia polityki zagranicznej, a także sposobu kierowania tym resortem przez poprzednią ekipę, obecny rząd postrzegany jest przez opinię publiczną w bardzo korzystnym świetle. Zdecydowana większość badanych dobrze ocenia politykę zagraniczną gabinetu Donalda Tuska, a tylko niespełna jedna piąta wystawia mu złe noty. W przekonaniu większości ankietowanych polityka zagraniczna obecnego rządu jest lepsza od prowadzonej przez poprzednią ekipę rządową. Opinię tę podziela też prawie jedna czwarta zdeklarowanych zwolenników PiS (23% wobec 31% będących przeciwnego zdania). Wyborcy PO są w tej kwestii niemal jednomyślni (90%). Dwie trzecie Polaków uważa, że sposób prowadzenia polityki zagranicznej przez rząd koalicji PO-PSL dobrze służy interesom Polski, tylko mniej więcej co szósty podziela obawy opozycji. Dobrze oceniane są także dotychczasowe efekty działań rządu. Ponad trzy piąte ankietowanych (61%) uważa, że gabinetowi Donalda Tuska udało się doprowadzić do poprawy stosunków z Rosją. Ponad połowa dostrzega zmianę na lepsze relacji z Niemcami (56%) i Ukrainą (52%). Nieco mniej optymistycznie są przewidywania

dotyczące stosunków ze Stanami Zjednoczonymi, co można łączyć z większymi i otwarcie formułowanymi oczekiwaniami polskiego rządu wobec administracji USA, związanymi z planami umieszczenia elementów tarczy antyrakietowej na terytorium naszego kraju. Niemniej jednak w przededniu wizyty premiera Donalda Tuska w USA prawie połowa badanych (49%) uważała, że polityka jego rządu przyczynia się do poprawy stosunków z naszym najważniejszym sojusznikiem, a tylko nieliczni (6%) byli zdania, że prowadzi ona do ich pogorszenia.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. Jak Pan(i) ocenia politykę zagraniczną obecnego rządu?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	60	19	21	1205
Płeć				
Mężczyźni	63	21	16	569
Kobiety	57	17	27	636
Wiek				
18-24 lata	68	12	20	181
25-34	61	17	22	222
35-44	54	25	21	195
45-54	66	18	16	214
55-64	62	18	20	183
65 lat i więcej	47	23	30	210
Miejsce zamieszkania				
Wieś	52	21	26	458
Miasto do 20 tys.	60	14	26	166
20-100 tys.	65	19	16	229
101-500 tys.	61	16	23	187
501 tys. i więcej mieszk.	70	20	10	164
Wykształcenie				
Podstawowe	49	19	32	330
Zasadnicze zawodowe	54	23	22	313
Średnie	66	17	17	401
Wyższe	76	14	11	161
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	66	20	14	86
Prac. umysł. niż. szczebla	73	13	14	115
Pracownicy fiz.- umysł.	65	15	20	97
Robotnicy wykwalifikowani	60	19	21	112
Robotnicy niewykwalifik.	58	16	26	55
Rolnicy	36	36	28	64
Pracujący na własny rach.	58	20	22	52
Bierni zawodowo				
Renciści	53	19	28	85
Emeryci	54	21	24	264
Uczniowie i studenci	68	14	19	112
Bezrobotni	62	15	23	105
Gospodynie domowe i inni	55	20	25	59
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	67	17	16	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	68	16	16	98
sekt. pryw. poza rolnict.	62	18	20	258
prywatnym gosp. rolnym	38	32	30	61
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	49	28	23	71
301-500	58	16	26	145
501-900	57	21	22	237
901-1200	65	19	16	145
Powyżej 1200 zł	71	19	10	154
Ocena własnych war. mater.				
Źłe	48	24	28	260
Średnie	56	20	25	487
Dobre	70	15	15	458
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	42	31	27	88
Raz w tygodniu	58	19	23	616
1-2 razy w miesiącu	64	16	20	168
Kilka razy w roku	63	17	19	226
W ogóle nie uczestniczy	69	14	18	106
Poglądy polityczne				
Lewica	74	17	9	133
Centrum	67	17	17	391
Prawica	61	26	14	383
Trudno powiedzieć	43	13	44	297

Tabela 2. Czy w porównaniu z polityką zagraniczną poprzedniego rządu polityka zagraniczna rządu Donalda Tuska jest:

(%)

	lepsz	ani lepsz, ani gorsza	gorsza	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	58	23	8	11	1204
Płeć					
Mężczyźni	64	21	9	6	569
Kobiety	52	26	7	15	635
Wiek					
18-24 lata	64	21	6	9	180
25-34	65	20	6	10	222
35-44	54	22	12	12	195
45-54	59	27	6	8	214
55-64	56	25	9	11	183
65 lat i więcej	48	25	12	16	210
Miejsce zamieszkania					
Wieś	48	27	10	15	458
Miasto do 20 tys.	59	22	8	11	165
20-100 tys.	63	24	7	6	229
101-500 tys.	61	23	7	9	187
501 tys. i więcej mieszk.	71	13	9	8	164
Wykształcenie					
Podstawowe	50	24	6	19	329
Zasadnicze zawodowe	47	33	11	10	313
Średnie	66	20	7	7	401
Wyższe	73	12	10	5	161
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	66	14	12	8	86
Prac. umysł. niż. szczebla	72	19	7	2	115
Pracownicy fiz.- umysł.	66	22	3	8	97
Robotnicy wykwalifikowani	63	24	9	4	112
Robotnicy niewykwalifik.	60	20	8	11	55
Rolnicy	41	32	17	10	64
Pracujący na własny rach.	77	11	3	9	52
Bierni zawodowo					
Renciści	47	26	11	16	85
Emeryci	49	26	11	14	264
Uczniowie i studenci	65	25	3	8	110
Bezrobotni	51	24	8	17	105
Gospodynie domowe i inni	44	30	5	20	59
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	62	24	8	7	154
spółce właścicieli prywatnych i państwa	71	13	11	5	98
sekt. pryw. poza rolnict.	68	19	5	7	258
prywatnym gosp. rolnym	44	30	18	8	61
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	42	44	9	4	71
301-500	53	29	8	11	145
501-900	57	25	7	11	237
901-1200	59	19	14	8	145
Powyżej 1200 zł	71	15	10	4	154
Ocena własnych war. mater.					
Złe	43	30	13	13	260
Średnie	56	24	8	12	486
Dobre	67	19	6	8	458
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	40	29	22	9	88
Raz w tygodniu	52	28	9	12	615
1-2 razy w miesiącu	64	23	2	10	168
Kilka razy w roku	68	16	6	10	226
W ogóle nie uczestniczy	74	9	6	10	106
Poglądy polityczne					
Lewica	75	19	4	2	133
Centrum	62	28	4	6	391
Prawica	57	21	17	6	383
Trudno powiedzieć	44	23	5	28	296

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka zagraniczna rządu Donalda Tuska dobrze czy źle służy interesom Polski?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	66	16	18	1204
Płeć				
Mężczyźni	70	17	13	569
Kobiety	62	16	23	635
Wiek				
18-24 lata	66	18	16	180
25-34	70	13	16	222
35-44	65	19	15	195
45-54	73	14	13	214
55-64	65	14	21	183
65 lat i więcej	55	19	26	210
Miejsce zamieszkania				
Wieś	59	19	22	458
Miasto do 20 tys.	67	11	21	165
20-100 tys.	75	14	11	229
101-500 tys.	65	16	20	187
501 tys.i więcej mieszk.	73	15	12	164
Wykształcenie				
Podstawowe	57	16	27	329
Zasadnicze zawodowe	62	19	19	313
Średnie	72	15	13	401
Wyższe	76	15	9	161
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	67	21	13	86
Prac.umysł.niż.szczebła	83	12	5	115
Pracownicy fiz.- umysł.	77	10	13	97
Robotnicy wykwalifikowani	72	19	9	112
Robotnicy niewykwalifik.	64	10	26	55
Rolnicy	48	29	23	64
Pracujący na własny rach.	72	13	15	52
Bierni zawodowo				
Renciści	53	17	30	85
Emeryci	58	17	25	264
Uczniowie i studenci	69	16	16	110
Bezrobotni	68	12	20	105
Gospodynie domowe i inni	59	19	22	59
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	73	14	13	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	72	20	8	98
sekt. pryw. poza rolnict.	74	13	13	258
prywatnym gosp. rolnym	52	26	22	61
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	61	22	16	71
301-500	64	21	15	145
501-900	66	14	19	237
901-1200	69	21	11	145
Powyżej 1200 zł	75	14	11	154
Ocena własnych war. mater.				
Źłe	55	20	25	260
Średnie	63	17	20	486
Dobre	75	14	12	458
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	50	31	18	88
Raz w tygodniu	64	17	19	615
1-2 razy w miesiącu	68	13	19	168
Kilka razy w roku	73	12	15	226
W ogóle nie uczestniczy	74	11	15	106
Poglądy polityczne				
Lewica	80	11	8	133
Centrum	71	13	16	391
Prawica	67	24	9	383
Trudno powiedzieć	50	12	38	296

Tabela 4. Ostatnio w Rosji odbyły się wybory prezydenckie, które wygrał Dmitrij Miedwiediew. Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla stosunków między Polską i Rosją będzie miała zmiana prezydenta Rosji? Czy, Pana(i) zdaniem, zmiana prezydenta Rosji sprawi, że: 1 - stosunki między Polską a Rosją poprawią się; 2 - stosunki między Polską a Rosją nie ulegną zmianie; 3 - stosunki między Polską a Rosją pogorszą się

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	59	3	19	1205
Płeć					
Mężczyźni	20	63	4	14	569
Kobiety	17	55	3	25	636
Wiek					
18-24 lata	24	55	2	19	181
25-34	20	63	2	16	222
35-44	18	61	4	18	195
45-54	22	60	2	16	214
55-64	12	62	6	21	183
65 lat i więcej	16	51	5	28	210
Miejsce zamieszkania					
Wieś	21	52	4	23	458
Miasto do 20 tys.	16	64	4	16	166
20-100 tys.	21	56	3	20	229
101-500 tys.	18	62	4	17	187
501 tys. i więcej mieszk.	12	70	3	14	164
Wykształcenie					
Podstawowe	19	47	2	32	330
Zasadnicze zawodowe	22	54	5	19	313
Średnie	17	65	5	13	401
Wyższe	15	74	1	10	161
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	13	78	1	8	86
Prac. umysł. niż. szczebla	15	73	2	9	115
Pracownicy fiz.- umysł.	24	54	4	19	97
Robotnicy wykwalifikowani	17	66	2	14	112
Robotnicy niewykwalifik.	30	57	0	13	55
Rolnicy	16	53	8	24	64
Pracujący na własny rach.	25	53	3	18	52
Bierni zawodowo					
Renciści	9	55	2	34	85
Emeryci	16	53	6	24	264
Uczniowie i studenci	26	53	1	20	112
Bezrobotni	24	47	7	23	105
Gospodynie domowe i inni	14	66	0	19	59
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	21	67	2	10	154
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	16	68	5	11	98
sekt. pryw. poza rolnict.	18	62	2	17	258
prywatnym gosp. rolnym	16	55	8	21	61
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	21	59	6	14	71
301-500	18	61	3	18	145
501-900	18	56	3	24	237
901-1200	17	65	4	14	145
Powyżej 1200 zł	19	68	4	8	154
Ocena własnych war. mater.					
Złe	17	54	6	23	260
Średnie	14	59	4	23	487
Dobre	24	61	2	14	458
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	16	57	4	23	88
Raz w tygodniu	18	59	4	19	616
1-2 razy w miesiącu	21	58	2	19	168
Kilka razy w roku	16	61	5	18	226
W ogóle nie uczestniczy	25	55	0	20	106
Poglądy polityczne					
Lewica	15	70	6	8	133
Centrum	21	62	2	14	391
Prawica	22	62	5	11	383
Trudno powiedzieć	12	44	3	42	297

Tabela 5. Niedawno polski rząd, podobnie jak rządy większości państw Unii Europejskiej, podjął decyzję o uznaniu niepodległości Kosowa, regionu należącego do Serbii, choć zamieszkałego głównie przez osoby narodowości albańskiej. Czy popiera Pan(i) decyzję o uznaniu niepodległości Kosowa czy też nie? 1 - Popieram; 2 - Nie popieram; 3 - W ogóle nie słyszałem(a)m o tym wydarzeniu

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	48	26	6	20	1205
Płeć					
Mężczyźni	49	31	3	17	569
Kobiety	47	21	8	24	636
Wiek					
18-24 lata	61	17	6	15	181
25-34	57	21	6	16	222
35-44	45	26	7	22	195
45-54	45	33	2	20	214
55-64	44	28	7	20	183
65 lat i więcej	36	28	6	29	210
Miejsce zamieszkania					
Wieś	49	21	6	23	458
Miasto do 20 tys.	53	24	8	16	166
20-100 tys.	46	27	6	21	229
101-500 tys.	44	30	4	22	187
501 tys.i więcej mieszk.	46	33	4	17	164
Wykształcenie					
Podstawowe	44	18	10	27	330
Zasadnicze zawodowe	43	28	8	21	313
Średnie	53	28	2	17	401
Wyższe	54	31	0	15	161
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	60	26	0	14	86
Prac.umysł.niż.szczebla	49	36	4	12	115
Pracownicy fiz.- umysł.	54	24	6	16	97
Robotnicy wykwalifikowani	45	32	1	22	112
Robotnicy niewykwalifik.	57	21	10	12	55
Rolnicy	42	23	6	28	64
Pracujący na własny rach.	40	33	2	25	52
Bierni zawodowo					
Renciści	44	25	16	15	85
Emeryci	37	28	5	30	264
Uczniowie i studenci	62	18	4	15	112
Bezrobotni	53	18	7	22	105
Gospodynie domowe i inni	48	15	15	22	59
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	56	26	3	15	154
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	43	40	3	14	98
sekt. pryw. poza rolnict.	50	27	4	19	258
prywatnym gosp. rolnym	46	20	5	30	61
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	45	25	16	14	71
301-500	57	22	7	15	145
501-900	40	30	6	24	237
901-1200	56	26	2	15	145
Powyżej 1200 zł	52	31	2	15	154
Ocena własnych war. mater.					
Złe	43	27	10	20	260
Średnie	44	25	5	26	487
Dobre	55	26	5	15	458
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	42	27	4	27	88
Raz w tygodniu	49	24	5	21	616
1-2 razy w miesiącu	53	20	9	18	168
Kilka razy w roku	43	31	5	20	226
W ogóle nie uczestniczy	50	30	5	15	106
Poglądy polityczne					
Lewica	51	34	3	12	133
Centrum	50	27	3	20	391
Prawica	55	29	3	13	383
Trudno powiedzieć	35	15	14	35	297